

HEREAMU THÃ ONI

Alto Catrimani 08 de julho de 2003.

Awei, kami *Boa Vista* hami yama ki huu tēhē yama ki moyami yama ki moyamio maa tēhē yama ki totihproimi. Awei, kami yama kini *cidade* hami yama ki huu mao tēhē yama ki xiro totihio *cidade muito perigosa*. Awei, kami yama kini *Boa Vista* yama a peximai tēhē yama ki totihproimi *cidade* hami thē yai pata hoximi mahi. Awei, kami yama kini hei *cidade de Boa Vista* thē urihi pata mahi hoximi mahi. Awei inaha thē kuē yaro *patrão* pēhami yama ki moyamio tēhē thē xaari kua yaro *cadeia pegar polícia*. Awei, inaha thē kua *patrão* pēni inaha thē pē thaihe inaha korema kuopē.

AI THĒ KŌO.

Awei, hehami pata thē pēni thē urihi yaro pē taaremahe kua xoaimama kami *Alto Catrimani* yama thē urihi hira xoamahe horepē harani *Catrimani* yama a thē urihi yaro pē taarema yaro kuoma xama pē kuoma poxe pē kuoma paari pē kuoma iro pē kuoma haxima pē kuoma haya pē kuoma ara pē kuoma werehe pē kuoma inaha thē pē kua ha kuikini *Alto Catrimani* yama thē urihi taarema tērema. Awei, inaha tha?

AI THÃ HETU KOO.

Polícia federal thã oni.

Hapai naha thē kuoma *Catrimani* harani *posto* thē taarema ihi maki kami yama kini *polícia federal* yama pē ha taarini. Awei, kami kami yama kini *posto* yama thē taarema *polícia federal* pē kuo tēhē yama ki warokema. Awei, inaha thē kuoma *polícia federal* thē pē ha taarini yama ki warokema heami *Catrimani* hami hapa mahio tēhē *polícia federal* thē pē waroho kuoma inaha kuwē yaro *arroz* sipēhami yama ki iamamahe. Awei, inaha yama ki kuama kami yama kini *polícia federal* yama pē taarema ihi tēhē yama ki paria xoakema inaha korema kuo pē tao pē.

Ricardo Yanomami Petarita Heramapi thēri e thã oni.

Marinaldo Yanomami professor Turahipi theri
Raimundo yanomami professor Heramapi theri
Ricardo Yanomami Heramapi theri
Venâncio Yanomami Heramapi theri
Mariano Yanomami Heramapi theri
Roberto Yanomami Heramapi theri
Geraldo Yanomami Heramapi theri
Iramar Yanomami Heramapi theri
Masarope Yanomami Heramapi theri
Marcão Yanomami Turahipi theri
Wari Yanomami Turahipi theri
Asorina Yanomami Turahipi theri
Edgar Yanomami Turahipi theri
Maria Yanomami Heramapi theri

Heramapi thēri pēxē Turahipi thēri pēxē Maamaxipi thēri pēxē Perakapiu thēri pēxē Kuisipi thēri pēxē Makutuasihipi thēri pēxē ihi pēni hwei jornal pē thaihe.

Alto Catrimani - Nomeru 4 - Agosto de 2003

PROBLEMAS THÃ ONI PAXIO

Kami yani *problemas* yaa taariwii ya thã wēama pata ya thē pē pih moyami hira xoama. Kami Yanomami yama ki moyami hirayu xoama. Hapi naha ya kuma: pata thē pē *garimpeiro* pēni yama ki urihi pē hoximipramaremahe *problemas* a kua mahia. Hoko siki tiyēihe, *mais* tiēremahe momo hiki tiyēremahe, wamotima tih ki mapramaremahe, mau kasiha pē kanasi xami poyoyai *caroti* pē xēyēhaihe mau uhami. Awei, thē kutaoma *problemas* thã ã oni.

AWEI, THÃ KŌO:

Poimopē hami ai Yanomami yama ki huu hetuoma. *Garimpeiro* yama pē warii hetuo harayoma itiha *garimpeiro* pē kua tha? Inaha thē pē kuu paxioma. *Exército* pē hami thē pē pairioma *Marcão* a pairioma *Luis* a pairio hetuoma *CCPY* thēri a. Awei, thã ã kutaoma.

Marinaldo Suiro Yanomami professor Turahipi thēri.

KAMI PROFESSOR YAMA KE PIHI XARIROUWEI THÃ BOA VISTAHA

Awei, hapai naha thē kuwa. Uti naha *problemas* pii tha kuwa thã? Wama ki pih kunimaimi. Hapai naha thã tha kuwa paxia. Kami Yanomami yama ki niyayoruni ihi tēhē yama ki maprario tēhē ihi thãha hiraihe napē pēni. Ihi thãha yama ki pih homoprarioma kuwa yaro witi pii thãha *problemas* kuwa tha? Wama ki pih kunimai ihi tha ka kii tha yai tute mahi yaro yama siki thaprarema. *Garimpeiro* pēni pixata pēha *problemas* a kayo thaprai hikiohe kuwa yaro pixata kaha *problemas* a thapraihe ihi thãha *problemas* thãha hiraihe napē pēni ihi thãha kami yama ki pih xaariprarioma *garimpeiro* pēni yuri pē maprariihe tēhē ihi *problemas* a pree kuprou hetuo yuri pē maa mahiprario tēhē ihi thãha hiraihe napē pēni. Awei, ipa thã maprarioma ei naha korema.

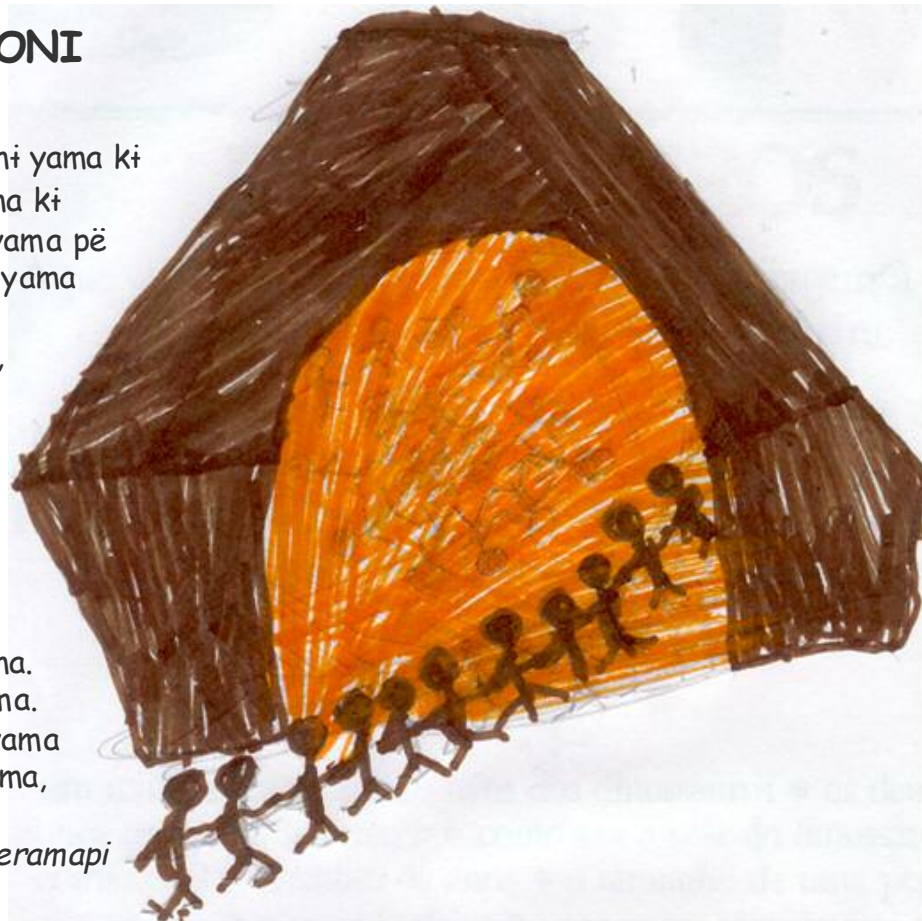
Genivaldo professor Perakapiu thēri.

HARA U THÃ ONI

Awei, kami yama kini kihami yama ki hamamoma. Awei, hapai naha yama ki kuama. Yama ki iamamahe, yaro yama pë wama, yama ki xaimayoma, xaari yama ki yarëmoma, yama ki kãyo xaimayoma, inaha yama ki kuama, naxi yama hi u koama, hokoma yama kiki wama, ohina yama muku warema, mori naxi yama koki u koarema. Awei, yama ki iyamamahe. Kami Yanomami yama ki noa thama. Hapai naha wãha kuwei yama ki noa thama. Runha ani yama ki he ya thë prama. Awei, *intercâmbio* yama thë thama. Xaari yama ki iyamamahe inaha yama ki kuama. Awei, ipa thë maprarioma, kuopë.

Ricardo - Heramapi

Awei, hei tëhë kami yama ki kãa kopema. Venezuela hami kami yama ki hamamoma. *Intercâmbio* yama thë thama yaro kami yama ki yai tothoma yaro kami yama ki xi topraru mahi. Venezuela ahami yama ki kãe huuwehei 9 alunos yama ki kãe hamamomahe kuë yaro ipa *jornal* yaa thaprarema. Awei, hei tëhë kami yama ki Alto Catrimani thëri hapai naha yama ki hamamu kutaoma: Donaldo axo, Xuku axo, Genivaldo axo, Waitaro axo, Goyano axo, Roberto axo, Ricardo axo, Venãncio axo, Adriano axo. Ei naha kure yama ki kãe hamamahe Hara uha.

Roberto Yanomami Heramapi thëri

Venezuela pëni Brasil pë nimaimihi kãe xëpraremahe. *Exército* pëni mihi kãe pë xëpraremahe Venezuela pë *bomba* wakë mihi kãe totopomahe.

Roberto Yanomami Heramapi thëri

Awei, kihami Yanomami thë pë yai pata urihi pë hoximi mahi inaha kuwë yaro kami ware xururimoa mahirayoma. Inaha kuë maki yama ki xaimayoma. Awei, kami yani Venezuela ya pë urihi pë taama. Kami Brasil yama ki hamamoma. *Intercâmbio* yama thë thama. Venezuela hami Yanomami *fala muito espanhol*. Kami yani ya thã hiripranimi thë pë horemoma. Awei, inaha korema kuopë.

Ricardo Heramapi thëri

Polícia federal kipëxë *exército* pëxë pëni hei tëhë *garimpeiro* pë yaxuprai pihomahe inaha kami ya pihhi yai kurayoma yaro kami Yanomami yama ki xi toprarioma *garimpeiro* pë yaxuprai inaha kami yama ki pihhi kuu yaro *polícia federal* kipëxë *exercito* pëxë pëni hei tëhë *garimpeiro* pë kōaprai naha ikai yarohe ya pihhi kuu yaro mahioma yaro kami ya xi topraru mahiat yaro einaha kami Yanomami yama ki yai kuai paxio mahioma tha inaha kami yani ipa *jornal* yaa thaa paxiprarema hei tëhë *terça-feira* tëhë. Ipa thë maprarioma.

Mariano Yanomami Heramapi thëri

AWEI, GARIMPEIRO PË YAXUPRAEWIHI THË ã ONI

Turahipi 17 de julho de 2003

Awei hehami *garimpeiro* pë kua. Martinho kaho wani *garimpeiro* wa pë kori dia 16 tëhë *avião* a ithorayoma 8 horas tëhë pista Hélio hami *garimpeiro* pë waroho kuwa yaro. Xori Martinho kaho wa eha *documento* yama a ximirema kaho wani Yanomami wamare ki pairiprari. Kaho wani *polícia federal* wa pë ximirei. *Garimpeiro* pë koa pehe kaho wa eha *documento* yaa ximirema. Rope *garimpeiro* wa pë ukë mari kuwë yaro ihhi tëhë Yanomami yama ki pihhi xuhurimu yaro *documento* yama a ximirema. Hapi naha thë kuwa dia 5 de julho de 2003 tëhë *avião* a huma ihhi tëhë dia 16 tëhë a huu kōoma. Inaha kuwa yaro *documento* yama a thaprarema kami yama kini kaho wa eha. Awei, hehami *garimpeiro* a ha kutikini kami yama ki haarimuwi yama thë peximaimi yaro kami yama ki uhuru pë horema pëama mahi yarohe *polícia federal* wa pë ximai kami yanomami yama ki mau pë xamiamai mahi yarohe inaha kua yaro Martinho kaho wani *polícia federal* rope wa pë ximai tëhë rope *garimpeiro* wa pë kōmari tëhë kami yanomami yama ki pihhi topraru pihio yaro.

Marinaldo Yanomami professor Turahipi thëri
Raimundo Yanomami professor Heramapi thëri
Venãncio Yanomami Heramapi thëri
Donaldo Yanomami Heramapi thëri
Geraldo Yanomami Heramapi thëri
China Yanomami Heramapi thëri

Mariano Yanomami Heramapi thëri
Roberto Yanomami Heramapi thëri
Masarope Yanomami Heramapi thëri
Ricardo Yanomami Heramapi thëri
Iramar Yanomami Heramapi thëri

